

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Nucleus Coppensteinus Conceptuum Prædicabilium In Dominicas Festaque omnia per Annum

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1624

Concio Sexta. De Adiunctis mortis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51556)

his, Matth. 6. Vbi neque erugo, neque tinea demolitur: & vbi fures non effodiunt. Deinde, ut rei ducendi iocos, risusque mittunt, toti in mortem intenti proximam, inque scelerum poenitentiam: ita nos ad fatalem poenam luendam citati.

P A R S V.

De preparatione omnis ac exitio.

*Exempla
in hisce
re volen-
tiam, nec
calentia.*

I. Væ qui Sodomæ similes obruentur, de interitu prius inquam se perditos sentiant nil cogitantes, Gen. 19. Nempe perditio tua ex te. Ose. 13.

2. Aegyptij, Exod. 14. ad mortem aliorum proruebant; & suam, nil eius metuentes, incurrunt. 3. Epulo, Luc. 16. quam in sperata raptus morte in inferno sepultus est? 4. Ille congestor opum; horreique suffactor quid audiit medias inter futurarum deliciarum cogitationes? Luc. 12. Stulte; hac nocte repetent animam tuam a te tartarei. 5. Sic Balthasar, Dan. 5. inter epularum gaudia mortis ictum excepit. 6. Holofernes, Judith. 13. in corde Castrorum obruncatus interiit. Ammoni ad mensam fratris sica vitam abruptit, 2. Reg. 13.

*2. Volentia
ad non va-
lentiam.*

II. Maturate mortales præuerrere mortem tot inter casus. Ne differte horam in ultimam expiare animas. 1. Alexander Magnus castris eiecit militem, quem instante iam prælio primum arma polire deprehenderat. Plut. in Apoph. Metuendum; ne idem procrastinatoribus Deus; eosque è libro vitæ exturbet. 2. Aegyptij iam in altum ingressi longius, sero coire cernebant vndas: sero vociferabantur, Exod. 14. Fugiamus Israel: Dominus enim pugnat pro eis contra nos. At terga vertentibus, ecce occurrunt aquæ, & inuoluit eos Dominus in mediis fluctibus. Ita; verendum, ne multis in agone eueniat.

3. Horrendum, quod S. Gregorius lib. 4. Dial. c. 38. & hom. 12. in Euang. refert, Chry-

saorium, tota vitæ sceleratum, insupremis velut attonitum sudasse, cohorruisse, intremuisse: demum exclamasse: Inducias vsque mane, inducias vsque mane. At incassum. Spiritum exhalabat infandū. Et cuique adeo periculosa placebit dilatio?

Sane hæc haud paruum præfert indicium reprobationis. Vt enim Leuit. 6. nis. Deus cygnum vetuit offerri sibi, velut immundum: an, quod solum moriturus canat? At egregius est; præcandidus, &c. Quare cantate Deo canticum novum: ut aues puræ mane pruno argutantes; vespereq; sero silentium obtinentes quietis æternæ.

CONCIO SEXTA

De Adiunctis mortis.

Saul, 1. Regum 28. vt per pythonissam suscitata ex vmbra Samuelis audierat: Crastu, & filii tui mecū eritis: sed & castra Israel tradet Dominus in manus Philistini: semianimis corruit, ac desperat. Tanta mortis est horror, etiam in robusto. Quantus in morbo fractis, interque tentationes fore putabitur?

Super quo nos

- I. Quod mors sit horribilissima.
- II. De moribundi corporis dolorib.
- III. Exempla in idem.
- IV. De tentationibus animæ ab Satana.
- V. De Demonum horribilitate, ac violentia.

P A R S I.

Mors est horribilissima.

Ecclesiasticus mortis hora nihil durum cens horribilius ait, cap. 41. O mors quam amara est memoria tua homini pacem habenti in substantiis suis. Ideo S. Gregorius aiebat: Qui considerat qualis erit in morte, semper erit pauidus in oratione. Achilles sit aut Hercules. Exempla cape.

1. Ezechias Rex pro deposito iacebat,

Vuuu 3 4. Reg.

4. Regum 20. complorabatur ab amicis: I-faias quoque denunciabat. c. 38. *Dyspone domui tuae, quia morieris tu, & non viues.* Quibus ille plus quam morbo expectoratus, ad parietem lacrymans versus ait: *Memento queso, quomodo ambulauerim coram te in veritate, & in corde perfecto: & quod placitum est coram te, fecerim.* Ita moestum & horrificum cunctis accidit mortis nuncium. Sic depositi; deploratique iacebimus: sic amici circumfissent: sic vterque medicus, &c. Sic obuersabitur acta vita, futuraque, &c. *ô angor, ô pavor!*

2. Miser in finem Iob cap. 1. orbatu liberis, fortunis, valetudine, flens ait: ca. 19. *Miseremini mei, miseremini mei, saltem vos amici mei.* Miserior, magisque anxius erit moriturus, cui vitæ spes nulla super: scilicet uitque conscientia: & fumos flammâque orcus iam quasi afflat animo. Quos hic auare, impie, &c. amicos implorabis? Angelos? phylacangelum? Diuos? opulentos? honoratiores? peccatorum tuorum complices? &c. Et surdi, & impotes ad tua petita erunt.

3. Antiochus, 2. Mach. 9. Syriæ Rex, capitalis Iudæorum hostis, viscerum dolore correptus, è curru excussus, & collisus, submissus iam sentiebat: interim putrescente carne vermicans corpus, sanieque diffuens colliquefcebat. O iudicia Dei! Deum inuocat infandus: at nequitquam. Vouet templum Deo, libertatem Iudæis, Iudæus ipse futurus. Incassum. Ita & homo, rex mundi est Gen. 1. *Dominamini piscibus maris, & voluc. cæli, & vniuersis animantibus, &c.* Is fanda, nefanda hic multa designat, ægrefcit, proponit, spondet meliora; & perit infelix. Namque hora præterit. O horam! Qualis in te visitur agonizans? Quis vultu, oculis, audita, corde, artubus, &c. quis iudicio, animo, &c. quis cernitur agonizans?

PARS II.

De corporis doloribus moribundi.

I. Corpus qualia infestabunt? psal. 17. *Circumdederunt me dolores mortis: 2. & pericula inferni inuenerunt me: 3. torrentes iniquitatis conturbauerunt me.* Hinc Matth. 27. *tristis est anima mea usque ad mortem.* Ita Iesus morti vicinus, quanto magis homotalia?

Sed duo ibi dolorum genera notes: Anima, de peccatis: Corporis, de morbis. 1. Peccata tunc conglobatim irruent, obruentque animam, quæ dicta, facta, cogitata vnquam tibi fuerint. 1. O quanti torrentes? quam turbulenti, ferentes, monstrorumque pleni? Qui torrentes Simoniaci: Sacerdotes, religiosi, Vsurarii, &c. 2. Dolores mortis quoque corpus è statu dimouebunt, te discruciabunt, vt dirius haud vnquam. Id æstimaris, si partes per singulas obieris, membrorumque corruptiones. 3. Mortis autem comitatus qualis aderit? Regina Mors incedit accincta doloribus, morbis, casibus fortuitis, sudoribus, deliquiis, similibusque &c. Atque tot ista vnum circundant corpus. Id exemplis liquet.

II. Iussit Ezechielem Deus, Ezech. 4. in latere Solymam describere; ac parare aduersus eam munitiones, ac obsidionem. Lateritius est homo, in quo vita misera descripta est: eademque malis obsessa plus sexcentis; & in morte insuper innumeris. Vt vere, dolores mortis & inferni queant nuncupari.

2. Euenit deposito, quod domui fatui in arena structæ: Matth. 7. *descendit pluuia, venerunt flumina, flauerunt venti, & irruerunt in domum illam, & cecidit, & fuit ruina illius magna.* Ita corpus humanum stolidi: (at Eccl. 2. *stultorum infinitus est numerus*.) stat super cinerem & puluerem: & descendit mors cum cohorte sua, mox istud

istud ruinam trahit, reciditque in cineres.

3. Circundant autem dolores ægrum ut obsessam urbem, vallo morborum, fossa symptomatum, excubiis medicorum, itationibus amicorum: telis medicinarum: sectionum, vitionum: balistis deliquorum: ruina denique murorum ac euasatione. Circundant amissio bonorum corporis, animæ, fortunarum, amicorum, honorum, mundi: accessio vermium, sepulchri, demonum, inferni, &c.

III. Quid? terrebat vna manus scribentis, Dan. 5. Mane, Thecel, Phares: Balthazarum, ut exanimaretur: quantum tot illa, maioraque conterrebunt ægram animam? Audiet illa Dan. 5. Regnum tuum dimisum est, & Medis in pradam datum, vermis corpus, inferis anima: ingratis nepotibus opes. 2. Dolores eos sic describit August. serm. 48. ad frat. in eremo. Cum in extrema ægritudine fueritis, & quæ pœnosum erit vobis pœnitere de malis commissis, & bonis emissis? 3. David ita depingit eos Psal. 47. Ipsi videntes sic admirati sunt; conturbati sunt, commoti sunt: tremor apprehendit eos: ibi dolores ut parturientis.

IV. Innocentius Papa III. l. 3. de contemptu mundi, cap. 42. refert quatuor adiuncta mortis: 1. Dolores mortis, id est, amissionem vitæ. 2. Iniquitates conturbauerunt me totius antecessæ vitæ. 3. Pericula inferni, seu damnationis. 4. Demonum insultus. O dolores! ô angustias! ô horam! Hora, qua in æternitatem prospicis: in vitæ breuitatem ac vanitatem respicis: in circumstantia mala; bonaque circumspicis: in consciëntiam introspicis: in cælum frustra suspicis: te vero despicias ac detestaris. Hora, qua ignotum horres iter: horres animam à corpore diuelli: horres te præbere vermis ac viperis. Et quis non exhorrescat? Vin' exempla?

PARS III.

Exemplum in idem.

I. Sanctus Hilarion vitam in eremo exegerat: moriturus tamen intremuit: demum (S. Hieronymo teste:) ita ad sese: Egredere anima; quid dubitas: egredere, quid times? Septuaginta annis Deo seruisti, & adhuc exire times? 2. S. Arsenius cum à morte abesset propius, horrore quatitur. Discipulis causam sciscitantibus ait: Semper hanc horam pertinui: eam ex animo nunquam deposui. 3. S. Cyprianus Martyr lib. de mortalit. ait Presbyterum in extremis trepidantem ab Angelo apparente audisse: Pati timetis, exire non vultis: quid faciam vobis? 4. V. Beda l. 5. hist. Anglic. refert, Religiosum ægrum nonnihil deflexo oculo vidisse in hiante orco locum sibi paratū: sicque desperasse expulsa anima.

5. S. Fulgentio, (Baron. l. 5. anno 529. Sup. t. 1.) dolor hanc vocem exprefsit: Domine refugium pauperum, & mæstorum solamen, da mihi hic patientiam, & postea indulgentiam. 6. Christus Iesus (horresco referens:) mortem aditurus, Matth. 26. cœpit contristari & mæstus esse: & ait Marc. 14. Tristis est anima mea usque ad mortem. Et vero Luc. 22. factus in agonia prolixius orabat: & factus est sudor eius, sicut gutta sanguinis decurrentis in terram. Quid? Si ille, qui, Psal. 18. exultat ut gigas ad currendam viam: qui Hebr. 14. cuncta verbo virtutis sue portat. Si inquam, is sic exhorruit: quid nobis fiet? O homo hæc memorare nouiss. tua, & in in æternitatem non pec.

PARS IV.

De tentationibus animæ ab Satana.

ANIMAM vero quæ vrgebunt? Metus, desperatio: larua, Diræ, demones, & hi, quam tum alias diligentiores nunquam. 1. Repete animæ istud Luc. 10. de lapso in latrones, & viam agonizantis. Idæam animæ conspexeris. Hanc enim

*Demones
latrones
anima.*

ca-

caro, & daemones tantum non pene encantant terroribus suis. Actum foret, ni Eu-dæmon eam susciperet consolator.

Tentatorus Atque iustentandi accepisse Satan vi-
quasi iuror. detur inde ab exordio: Gen. 3. Tu insidia-
beris calcaneo eius: vbi Glossa ait: Calcaneum
finem hominis significat: ad illum semper da-
mon attendit, semper insidiatur, Psalm. 55. I-
psi calcaneum meum observant. Quin & ipsa
iniquitas calcanei mei circumdabit me. Psa. 48.
Hac daemon seipso eo in articulo, horri-
bilior erit.

Figura. Iacob, Gen. 32. ex longa Labani serui-
tute elapsus in patriam reuifurus cū suis
ab occurrente Esau, iurato hoste, cum ar-
matis copiis vel retardatus, vel exclusus
patria, vel trucidatus fuisset: nisi Deus fu-
rorem hosti eripuisset. Ita homini euenit.
ex idololatra mundo emigraturo.

1. S. Martinum, teste Seu. Sulpitio, haud
immunem ab infando tentatore sua præ-
stabat sanctitas. Eum ergo sic affatur: Nil
habes in me cruenta bestia. Apage. Et quis
tunc sexcenta inter aduersa alia, quis non
ad ea perhorrescat monstra furua ac
flammiuoma, quibus nil vsque horribi-
lius natura nouit?
2. S. Thomas Indis, ad credendum tar-
dis, satanam ostendit ignes ore exundan-
tem, capite comistq; terrificum: quo viso
ad fidem accessere multi.
3. Anachoreta
proditur ante mortem viso tartareo de-
testatus esse diem, quo religionem fuerat
professus, mentis effectus impos. Vique
sibi redditus poenituit, aiens: malle se per
candentes laminas incedere, quam da-
monem rursus intueri.

*Testimo-
nium.* Vnde bene Bernardus l. 1. de Medic.
& Hugo de S. Viç. l. 1. de anima, cap. 2.
Eam comprehendunt tam terribiliter, quam
horribiliter volent retinere. Tunc animam in-
tuens oculos, os, aliosque sensus, per quos sole-
bat egredi, & delectari in his exterioribus: re-
uertetur ad se, & vident se solam nudam, ingen-

ti horrore concussa, desperatione deficiet in se, &
cadet sub se.

PARS V.

De Daemonum horribilitate ac
violentia.

I. **E**Xecrabiles per se, erunt iam etiam *Demoni-*
intolerabiles; cum totius actæ vitæ *accusato-*
delicta & aggerunt, & exaggerant, dant-
que vnum sub obtutum mendaces, ac
veteratores: 2. cum & Deum propo-
nant, qualem experiuntur ipsi merum
vindictæ: 3. cum omnium pretium
bonorum in infinitum exaggerabunt: 4.
cum infinitam æternitatem animo pan-
dent: 5. cum damnatos ob pauciora sce-
lera oculis quasi ingerent: 6. cum turba-
tionibus animum obscurabunt: 7. cum
exemplis instructi dicent: 8. En ob v-
num Adæ tantillum casum vniuersitas
luit tantum: en Sodoma flammæ, vn-
das Aegyptiorum: barathrum Core, &c.
9. Nescit, nequit tui misereri Deus: ne-
quis sperare: vnam subi iusticiam. Noster
es, &c. Heu Torrentes iniquitatis conturba-
uerunt me, Psalm. 17.

1. Ioannes Climacus de Stephano ab
annis 40. religioso refert sub vitæ exitum
iacuisse velut sopitum secumque lo-
quentem talia vocibus interruptis. Con-
cedo: at ieiunio elui. Mox, Verum est:
at confessus expiaui. Tum: Feci, eheu!
at poenitentiam peregi. Demum Heu
reus sum: quid replicem nescio: Tu ô
Deus miserere.

2. Idem de alio refert similia: at is vt
reualuit, alius homo fuit, mutus studio,
cellæ clausus, ieiunans, orans, &c. Memo-
rare nouiss.

3. O IES V, quid erat, quod & tu a-
nimam tuam in manus Patris commen-
das? non eras par ipse tuendæ? An exem-
plum dabas nobis? An angores nostros
Patiebaris? O erue à framea, Deus animam
meam: